

norden

Nordiska Handikappolitiska
Rådet

Mediebilderna av funktionsnedsättning

Text: Lars Grip

Innehåll:

Att synas och finnas - Om mediebilden av funktionsnedsättning	2
Carina Christensen: "Ett startskott för en ökad synlighet".	2
Lars Grip: "Medierna styr vår inställning".	3
Lars Werner Thomsen: "Sätt handling bakom orden!"	5
Mia Ahlgren: "Tala inte om, tala med..."	6
Karin Ljuslinder: "Var finns motbilderna - alternativen?"	7
Anne-Mette Bredahl - en idrottskvinna i världsklass - men syns hon?	8
Cafésamtal om synlighet och utmaningar	10
Det strategiska arbetet	13
Arbetet för attitydförändringar	13
Samarbetet	15
Den differentierade bilden	15
Marianne Smedegaard: "Medier - samtidens största spridare av värderingar"	15
För dig som vill veta mer	16

Att synas och finnas - Om mediebilden av funktionsnedsättning

- Hur framställs personer med funktionsnedsättningar i medierna? Syns de överhuvudtaget?
- Varför är det viktigt att ställa sig den frågan och att få reda på hur medierna fungerar?
- Vad kan göras för att få en bättre kvalitet i mediernas skildringar och att få fram flera skildringar av området?

Så såg frågorna ut för ett seminarium, fredagen den 7 november 2008 på Eigtveds Pakhus i Köpenhamn. Ett åttiotal personer, både professionella, brukare, intresseorganisationer och andra intresserade hade samlats runt borden i det gamla Pakhuset för att ta sig an frågan om ”handikappades synlighet”, allt arrangerat av Nordiska Handikappolitiska Rådet i samarbetet med dåvarande Nordiska samarbetsorganet för handikappfrågor, NSH och Danmarks Kulturministerium.

Carina Christensen:

”Ett startskott för en ökad synlighet”

Danmarks kulturminister, Carina Christensen, öppnade konferensen med att understryka hur viktigt det är att ämnet diskuteras. I kulturlivet speglas och ifrågasätts människan och samhället, något som ställer krav på synlighet och tillgänglighet i kulturlivets alla delar. Hon hänvisade till rapporten ”Offer eller Hjälte?” (se nedan), med intervjuer med forskare och journalister. Rapporten är framtagen av Nordiska Handikappolitiska Rådet. Hon tog också upp den nordiska tävlingen ”Teve som synliggör” som vanns av det svenska bidraget ”CP-magasinet”. Med hänvisning till FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, avslutade kulturministern med att påminna om att alla har ett ansvar för hur funktionshinder skildras i medierna.

Carina Christensen hoppades att dagens seminarium skulle bilda startskottet för många fler aktiviteter för att synliggöra personer med funktionsnedsättning.

Rosa Cedermark från Kulturministeriet berättade att dagens seminarium är en del av projektet ”Media och Funktionshinder” inom Nordiska Handikappolitiska Rådet och dess kulturnätverk. Hon hoppades också att en festival på temat ska kunna genomföras i Island under 2009, då Island är ordförandeland i Nordiska ministerrådet.

Lars Grip: ”Medierna styr vår inställning”

Flera olika forskningsrapporter visar att bilden av personer med funktionsnedsättning är stereotyp och ofta ytlig. Dessutom hörs eller syns dessa personer i väldigt liten grad i medierna, inte minst med tanke på att en relativt stor andel av befolkningen i de nordiska länderna har en funktionsnedsättning. Journalisten Lars Grip (Sverige) har intervjuat medieforskare, journalister och utbildare inom handikappområdet. Han har gjort rapporten ”Offer eller Hjälte?” samt denna seminarierapport på uppdrag av Nordiska Handikappolitiska Rådet.

Några entydiga svar på hur personer med funktionsnedsättningar skildras går knappast att ge.

– Däremot kan vi vara säkra på att sättet att skildra funktionshindrade, återskapar och förstärker inställningen till dem som har funktionsnedsättningar och deras syn på sig själva, sa Grip.

Han hänvisade till ”Offer eller Hjälte” för en sammanfattning av hur medierna brukar skildra personer med funktionsnedsättningar och hänvisade till Karin Ljuslinder, en av de intervjuade forskarna som också skulle tala på seminariet.

Att berätta om personer med funktionsnedsättningar av olika slag, har låg status i journalistkretsar. Bland annat av den anledningen förekommer skildringar av deras liv, tillvaro, problem och möjligheter i väldigt liten utsträckning. I den mån personer med funktionshinder förekommer är fokus ofta på medicinska och biologiska förhållanden kring funktionshindret, eftersom den typ av frågor har högre status i journalistkåren. När de medverkar i medierna, gör de det just i egenskap av att ha ett funktionshinder. De tillfrågas sällan som experter eller ”allmänhet” och förekommer nästan enbart som representant för ”funktionshindrade”.

Grip har talat med journalisten Katarina Hahr på Sveriges Radio. Hon är reporter och har en synskada som gör att hon bara ser ljus och mörker. Enligt henne finns det i princip ingen bevakning av personer med funktionshinder. Ämnesområdet behandlas inte som andra. Någon granskande journalistik förekommer inte. Att funktionshindrade är arbetslösa i betydligt högre utsträckning än andra, är ett exempel på sådant man aldrig får höra, ej heller utsätter man handikappförbunden för kritisk granskning.

Journalister har fördomar, liksom alla andra, berättade Hahr. Så länge de inte inser att de själv har förutfattade meningar, så kommer inte journalistiken att utvecklas. Det är först när journalister funderat på den här frågan, på samma sätt som de funderar på jämställdhet eller på etniska minoriteter, som intressanta skildringar kan göras.

Katarina Hahr arbetade hårt inom SR för att få fram vettiga reportage och skildringar av personer med funktionshinder. Hon lyckades få fram två hela dagars sändningar på temat ”Välviljans Apartheid”.

Isländska forskaren, professor Rannveig Traustadóttir har studerat isländska mediers skildring av funktionshinder, med samma nedslående resultat som i övriga Norden. Inte minst fann hon ett ensidigt medicinskt synsätt i skildringarna.

I kraft av sin kunskap har hon dock personligen engagerat sig i att påverka medierna och lyckats få till stånd ett annat och mindre fördomsfullt medialt tonläge.

På samma sätt har den norska amanuensen vid högskolan i Bodö, Lisbeth Morlandstø använt sina forskningsresultat om mediebilderna av funktionshinder, för att undervisa och fortbilda journalister. Hon möts då ofta av utropet: "Det hade vi ingen aning om!"

– Journalister går sällan ut på fältet för att observera och prata med funktionshindrade eller för att följa en process. De presenteras ofta som stereotypa människor, de ler, de badar, de bakar bullar.

Frånvaro av skildringar av personer med funktionsnedsättning kan betraktas som ett demokratiskt problem och en strukturell diskriminering.

Det finns naturligtvis många undantag från dessa generella resultat. I alla de nordiska länderna finns redaktioner på de större dagstidningarna som skildrar funktionshinder på ett relevant och balanserat sätt. Samma gäller teve och radio.

Men med en viss generalisering kan man påstå att det offentliga rummet vänder ryggen åt personer med funktionshinder. Därför kan man tala om ett demokratiskt problem, eftersom alla i en demokrati ska ha lika rättigheter och skyldigheter och att dessa människor är frånvarande i medierna.

"Offer eller Hjärte" innehåller också avsnitt om journalistutbildningar och forskning. Inom utbildningarna berörs knappast ämnet alls. Dansk Center for Journalistisk Kompetenceudvikling efterlyser ett gemensamt nordiskt fortbildningsseminarium för journalister varje år. Där ska själva journalistiken stå i fokus, vare sig deltagarna har funktionsnedsättningar eller ej.

Kommande forskning bör sikta in sig på ett jämlikhets-, rättighets- och rättviseperspektiv.

Lars Werner Thomsen:
"Sätt handling bakom orden!"

Att det finns motbilder till bilden av personen med ett funktionshinder som svag och behövande har visat sig bland annat i svenska "CP-magasinet", danska "TV Glad" och senaste året i den svenska teveserien "En annan dag i Köping". Gruppen bakom TV Glad (ett tevesändande produktionsbolag), som fick ett hedersomnämning i den nordiska tävlingen "TV som synliggör" 2005, har i dag också startat en teatergrupp - GLAD Teater.

De spelade upp ett utdrag ur slutet av "Odysseus", inför publiken på Pakhuset. Deras ledare, Lars Werner Thomsen inledde, men innan dess kanske publiken erinrade sig första artikeln i FN:s konvention om de mänskliga rättigheter, som undertecknats av de nordiska staterna. I den kan man läsa:

"Konventionsstaterna erkänner rätten för personer med funktionshinder att på samma villkor som andra delta i kulturlivet".

Teater GLAD som inspirerades av Malmöbaserade Mooms-teatern, är en av många bekräftelser på sådana rättigheter.

– Olika människor, olika talanger kan jobba med teater tillsammans, människor med alla slags funktionshinder är välkomna att söka, men inträdeskraven är höga.

Thomsen underströk att verksamheten inte är något slags terapi, utan professionell teaterverksamhet.

– Vi har naturligtvis förståelse för skådespelarnas funktionshinder, men vi ställer krav på skådespelandet. Det måste fungera. Ambitionen är att kunna leverera professionella skådespelare som kan fungera på olika scener, i radio eller teve.

Det finns ett stort intresse för GLAD Teater, in minst från politikerhåll.

GLAD Teater är ett exempel på handling bakom handikappolitiska uttalanden och deklARATIONER.

– Bort från omsorgskulturen, menade Thomsen och förklarade att teatergruppen verkligen gör skäl för ordet "samspel":

– Vi är olika människor, med olika talanger och funktionshinder som kan spela tillsammans.

Mia Ahlgren:

”Tala inte om, tala med...”

I tre år har Mia Ahlgren från HSO, svenska handikapprörelsens samarbetsorgan, varit projektledare för ”Med i Medier”.

Projektets mål är trefaldigt:

- fördjupade kunskaper mellan deltagande medier och handikapprörelsen
- att fler personer med funktionsnedsättning medverkar i medierna
- att bilden av personer med funktionsnedsättning i medier präglas av perspektivet mänskliga rättigheter.

Vem tar ansvar, frågar sig Mia. Hon pekade på den orimliga proportionen mellan antalet funktionshindrade och antalet inslag i medier. Inte ens en promille av inslagen i teve berättar om personer med funktionshinder, förklarade Mia Ahlgren och hänvisade till en undersökning av Marina Ghersetti vid Göteborgs universitet.

Inte märkligt att projektets slogan är: ”Syns du så finns du”.

Projektet är en del av ett omfattande samarbete inom EU. Den stereotypa bild som ständigt reproduceras i medierna påverkar självbilden hos de berörda och även attityder hos arbetsgivare. Personer med funktionsnedsättningar skildras ofta utifrån vad de inte kan, i stället för tvärt om. Ett medicinskt, i stället för ett socialt synsätt präglar skildringarna. Rättighetsperspektivet - synen på funktionshindrade som medborgare med samma rättigheter och skyldigheter som alla andra - lyser med sin frånvaro.

Att öppna dörren till medierna var det övergripande målet. Öppna dörrar ökar utbyte av kunskap och leder kanske till att fler funktionshindrade medverkar, resonerade man. Ökade kontakter och kunskap kunde också leda till att bilden skulle få en mera social och politisk dimension genom att mänskliga rättigheter blev inkörsporten till skildringarna.

– Självbilden betyder otroligt mycket, menade Mia Ahlgren.

Att se sig själv eller andra i samma situation skildrade som ett passivt mottagande objekt, med hjälpbehov som det är synd om, förstärker en negativ självbild. Om skildringen utgår från kompetens och förmåga att hävda sig som medborgare, så leder det till en ny och mera hoppfull inställning till sig själv och andra med samma funktionshinder. En lätt omskrivning av projektets slogan skulle kunna lyda ”Som du skildras, blir du”.

Mia visade några videofilmer med helt olika budskap. En av dem har en medicinsk syn, med budskapet: ”För tjugo kronor om dagen kan du hjälpa blinda att se”.

En kreativ ingång till ämnet har filmen där en arkitekt som färdas genom en byggnad i rullstol och fastnar i galler i golvet. Arkitekten tar fram sitt anteckningsblock och noterar situationen. Budskapet är att ”Världen tillhör dem som tänker nytt”.

– Vi ska tala med, inte tala om personer med funktionsnedsättning, sa Mia Ahlgren. Alla har nytta av att funktionshindrade blir en del av vardagen i stället för att ignoreras och censureras bort.

I det arbetet betonade Mia vikten av att samarbeta med medierna, i stället för att motarbeta dem och påpeka brister.

Med i Medier har ordnat medieutbildningar för journalister och handikappgrupper ute i landet samt bloggutbildningar. Projektet har också tagit fram en liten ordlista i fickformat på temat: Hur man brukar säga respektive hur man bör säga.

Under 2006 samarbetade projektet med Utbildningsradions (UR) satsning ”Rum för berättande”. En serie workshopar genomfördes för personer med funktionsnedsättning på olika platser i Sverige och resultatet kan beskådas på UR:s hemsida: 150 filmer, där människor själva skildrar sina liv, vardag och funderingar.

www.medimedier.se

Karin Ljuslinder:

”Var finns motbilderna - alternativen?”

En forskare som tagit mediernas bild av funktionshindrade på stort allvar, är Karin Ljuslinder vid Umeå Universitet i Sverige. Hon har gått igenom 2000 teve-program med mer än 40 000 sändningstimmar, från 1956 och fram till 2000.

I Karins ögon är det nödvändigt att studera medierna:

– De är den störste spridaren av värderingar och normer i samhället och de påverkar allt i vår kultur, även politikens fördelning av gemensamma tillgångar. Därför har journalister också ett stort socialt ansvar.

Genomgången av sändningar visade att temat ”funktionshinder” förekom i två promille av den totala sändningstiden. Även Ljuslinder pekar alltså på en orimligt liten andel sändningstid, i förhållande till förekomsten av personer med funktionshinder. I de fall

som funktionshindrade förekom i sändningarna, handlade det nästan uteslutande om just funktionsnedsättningar. I andra sammanhang var de praktiskt taget osynliga.

Hur såg den förmedlade bilden ut? Ljuslinders genomgång visade på några olika stereotyper: Hjälten som slåss för sin rätt gentemot myndigheter och till sist får rätt. Offret är en passiv och behövande person som det är synd om. Offerhjälten är den som försöker hävda sin rätt, men förlorar till sist.

– I inslagen betonas det som är avvikande, kroppen blir kärnan i människans personlighet, sa Ljuslinder.

Mediernas intressepolitiska medvetenhet avtog mot slutet av sjuttioalet, ett politiskt intresse ersattes av fokus på individen.

Ljuslinder efterlyste mer kontakt mellan journalister och personer med funktionsnedsättning.

– Det behövs alternativa berättelser, motbilder - men var finns de?

Hon påminde också om handikappolitiken och om rättighetsperspektivet med hänvisning till artikel 3 i FN-konventionens generella principer.

Karin visade också några exempel på teveinslag där funktionshindrades villkor skildrades på ett effektivt sätt. Bland annat visade hon hur Peter och Morten, båda med Downs syndrom, diskuterade om vad som anses normalt och inte och en synskadad som ställer till stor oreda i en parfymbutik med sin käpp: flaskor och glas välts omkull. Efteråt syns följande budskap: ”Var god ta bort alla hinder, annars kommer vi in för att se oss omkring”.

Anne-Mette Bredahl - en idrottskvinna i världsklass - men syns hon?

Hon har vunnit 4 guldmedaljer och en bronsmedalj i olika internationella skidtävlingar, varav tre gånger i Paralympics. Hon är också psykolog, verksam vid Norges Idrottshögskola i Oslo, men dansk medborgare.

– Jag hoppas att jag inte bjudits in för att tala här bara för att jag har ett funktionshinder, utan för att jag har andra kvalifikationer också, inledde Anne-Mette Bredahl. Hon ställde frågan om personer med funktionsnedsättning är osynliga och gav själv svaret när hon berättade att hon till exempel blev dubbel världsmästare 2000 i Turin, så nämndes det inte med en rad i danska medier.

På väg till en internationell tävling ansökte den synskadade Mette om stöd för resan. Det blev avslag med motiveringen: ”tävlingen är ingen nödvändig del av rehabiliteringen”.

– När jag miste synen som 22-åring, visste jag inget om funktionshinder, sa Anne-Mette. Nu vet hon desto mer. Hon miste plötsligt framtidsperspektiv och saknade både rådgivning, förebilder och nätverk.

Hon gav några vackra exempel på barns omedelbara och uppriktiga respons när de möter en funktionshindrad.

Någonstans på vägen går den här naturligheten förlorad, för i vuxen-världen och i samhället betraktas personer med funktionsnedsättning som osynliga, även om själva funktionshindret uppmärksammas.

– Vi är inte bara osynliga, vi är också i det närmaste icke-existerande. Trots alla goda intentioner har de i dag inte alls visat sig i verkligheten. Anne-Mette vill gärna se förebilder i medierna, skildringar av funktionshindrade som gör någonting spännande.

– Damtidningspressen berättelser om ”veckans glada krympling” leder ingen vart. Man blir inte lycklig av att ha ett funktionshinder, men väldigt mycket mer är möjligt än vad många tycks tro. Och tillgänglighet handlar om mycket mer än ombyggnad av toaletter.

Det handlar minst lika mycket om attityder och kunskap.

Cafésamtal om synlighet och utmaningar

Seminariedagens eftermiddag ägnades åt cafésamtal som introducerades och leddes av Toke Møller från företaget InterChange. Runt varje bord med lysande stearinljus och tillgång till frukt, satt fem-sex personer med olika bakgrund för att diskutera kring frågor, introducerade av Møller.

Tre övergripande frågor diskuterades:

- Hur synliga är människor med funktionsnedsättningar i de nordiska länderna i dag?
- Vilka är utmaningarna när det gäller synlighet?
- Hur möter vi dessa utmaningar bäst?

Synlighet

I diskussionen kring den första frågan kom flera positiva exempel fram. Även om osynligheten är omfattande i mediernas samhällsrapportering, så visades flera exem-

pel på motsatsen i andra sammanhang, under diskussionen. Här nämndes flera radio- och teveprogram, som "Familjen Sommer och Alzheimer", danska Radio DUs och Svenska Utbildningsradions olika satsningar nämnes också. Finska YLE har en funktionshindrad programvärd. I Finland har tevepubliken kunnat se en skådespelare med utvecklingsstörning. I Danmark finns "Glad TV". Teves bevakning av Paralympics 2008 var också omfattande. Andra exempel var "En annan del av Köping" (Sverige) och TV-serien "Riget" som visats i flera nordiska länder.

Generellt märks fler personer med funktionsnedsättning i dag än för tio år sedan, även om "hjärte-berättelser" av typen: "trots allt klarade han/hon av att göra..." är frekventa. Synligheten för fysiskt funktionshindrade ansågs större än den för andra former av funktionshindrade. Inom teaterområdet finns flera bra exempel som svenska "Moomsteatern" och danska "Glad Teater".

De goda exemplen är många, men problemet med exkludering i den allmänna nyhets- och samhällsrapporteringen kvarstår. Här är fortfarande skildringarna fokuserade på det medicinska handikappet och frånvaron av personer i andra roller än just som funktionshindrade. En större synlighet förekommer i utbud som har följande två bakgrunder: Det ena är när personer med funktionsnedsättning själv satsar på olika mediala uttryck, det andra är i specialserier eller berättelser där funktionshindrade har en naturlig roll och ingår i sammanhanget som en "vanlig" människa. Medierna har också en tendens att skildra personer med extrema funktionshinder än personer med mera vanligt förekommande handikapp.

Även synlighet i det allmänna rummet diskuterades. Efter nedläggelsen av institutioner runt om i Norden, är synligheten större på gator och torg, men knappast i medierna. Däremot öppnar Internet helt nya möjligheter för egenproducerade berättelser och en synlighet som sker på de egna villkoren. Samarbetet mellan svenska HSO och Utbildningsradion har resulterat i många digitala berättelser, tillgängliga på nätet.

Vilka är utmaningarna när det gäller synlighet?

Här nämndes ordet "freakshow" som ett riskmoment, liksom risken att inte bli betraktad i "ögonhöjd", dvs. med överdriven hänsyn, hjälpsamhet eller vänlighet. Det besläktade begreppet "beröringsångest" kom också upp som en risk, dvs. att medierna hellre exkluderar medverkan för att slippa risken att trampa någon på tårna.

Fyra vanligt förekommande bilder av funktionshindrade i medierna listades:

- Försköning (bagatellisering av funktionshindret)
- Freak show (fokus på det groteska)
- Tillfällig inklusion (glöms bort efter sändning eller publicering)
- Emotionella berättelser (offerrollen)

För att bryta detta krävs en ökad kunskap hos journalister. Funktionshindrade själva måste arbeta med att få fram fler rollmodeller, genom ändrade attityder. Den överbeskyddande mentaliteten måste bort, liksom patientrollen. Medborgarrollen måste råda i stället.

En utmaning som lyftes fram är fokuseringen på problem och hinder, i stället för på människornas kompetens och utvecklingspotential. För att nå dit måste de funktionshindrade själva medverka i att bryta barriärerna och framträda i kraft av sin kompetens och inte i kraft av sin funktionsnedsättning. En av många vägar dit är att funktionsnedsatta personer organiserar sig eller ansluter sig till befintliga organisationer.

En annan utmaning är att förmå skolor och utbildningar av olika slag att avdramatisera begreppet "funktionshinder". Några deltagare frågade sig också hur många personer med funktionsnedsättning som själv utbildar sig inom medier? På detta svarade någon att det är svårt att få tillgång till journalistutbildningar. Att få till stånd en dialog med journalister, var också ett krav som framfördes vid flera tillfällen under seminariet.

Hur ska utmaningarna mötas?

Så kom turen till principiella utgångspunkter för att öka synligheten och få en annan inriktning på de vanligaste synsätten i medierna.

Fem grundläggande principer lyftes fram i cafésamtalen:

- Att arbeta strategiskt mot medierna
- Att verka för attitydförändringar
- Att etablera ett tvärsamarbete mellan handikapp- och icke-handikapporganisationer.
- Att samarbeta med skolor och andra utbildningsenheter
- Att se personen - inte funktionshindret, dvs. att arbeta för en differentierad bild.

Det strategiska arbetet

Åtskilliga förslag kom fram på caféamtalen, som att verka för att flera personer med funktionsnedsättning genomgår medieutbildningar. Att till exempel se en funktionshindrad studioreporter i tevenyheter borde inte betraktas som märkligt. Handikapprörelsen kan också se till att få fram kunniga medlemmar som talespersoner, med kompetens att göra de handikappolitiska ämnena spännande och intressanta.

Även utvecklandet av egna medier ansågs strategiskt viktiga. Sådana finns redan i form av nyhetsblad och en mängd olika tidskrifter från organisationer i den handikappolitiska världen. Att publicera bra berättelser i dessa är naturligtvis viktigt, eftersom sådana kan spridas till andra medier med en bredare publik.

En intern självkritik inom handikapporganisationerna är också på sin plats. Handikapporganisationerna bör göra upp med förlegade mediestrategier och utveckla nya. Dessa måste komma bort från revirtänkande och strategier bör utarbetas gemensamt mellan olika förbund. Bland mycket annat måste en ingrediens i nya strategier vara att påverka medier till att inte bara bevaka funktionshindrades rättigheter, utan också skyldigheter, för att komma bort från ”synd-om” bilden.

Arbetet för attitydförändringar

Det grundläggande begreppet är ”förhållningssätt”. För att arbeta strategiskt måste man bryta ned och undersöka frågor som: ”Hur skapas förhållningssätt, hur förändras det och vilka aktörer är bärare av attityder och förhållningssätt i samhället?”

Hur fungerar medierna som skapare och förmedlare av normer, föreställningar och samhällsdebatt? Det handlar om sociala och kulturella strukturer som kräver en helhetssyn. Med sådana måste man arbeta tidigt, redan i förskolan och i grundskolan. Även kontakter med barnlitteratur, film och teater måste utvecklas strategiskt. I arbetet med attitydförändringar spelar metaforen, bilden, en mycket stor roll som påverkare. Här gäller det att skapa bra och tydliga metaforer och berättelser. Det är i det offentliga mötet, vare sig det handlar om en teaterföreställning eller om ett framträdande i en skolklass, som bilder skapas och upprätthålls. Man frågade sig: Var finns lärare med funktionsnedsättning - sådana som kan skapa förståelse, nyansering och verka som förebilder?

En hel del av handikappförbundens kommunikation är ”politiskt korrekt” och lite stel. Därför efterlystes kampanjer och annan kommunikation, kryddad med humor och provokationer. Så utgångspunkten för det strategiska arbetet är skolor, arbetsplatser, kulturinstitutioner och medier. Enligt ett demokratiskt förhållningssätt ska samhället speglas i dessa sammanhang, vilket även innefattar personer med funktionsnedsättning.

Samarbetet

Den här punkten handlade om att spränga samarbetsgränser och etablera kontakt mellan samhällsnyttiga organisationer, vare sig de jobbar med funktionshinder eller inte. Ett mål med sådant samarbete kan vara att få fram praktikplatser på den ordinarie arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning, betalda av offentliga medel. Dessa platser bör sträcka sig över en tvåårsperiod, med rätt att byta jobb, till exempel även till mediebranschen.

En större tillit till och förväntningar på personer med funktionsnedsättning kan leda till effektiva kampanjer för att påverka personerna att vidareutbilda sig och att göra det med egen lust som medel.

Det är i mötet mellan människor som förhållningssätt uppstår, det är den personliga kontakten som kan leda till förändringar. Även Internet nämndes som en fruktbar medial mötesplats mellan företrädare för olika organisationer.

En person med en funktionsnedsättning är helt normal, han eller hon är bara "hopskruvad" på ett alternativt sätt. Så löd ett av påståendena på blädderblocken, där alla idéer nedtecknades. I arbetet på skolor kan begreppen vändas ut och in, för att påverka attityder. En rullstol kan till exempel betraktas som ett sportredskap - en gocart. Skolor kan inbjudas att delta i en idrottsdag, där eleverna kan pröva handikappidrott som rullstolsbasket, rullstolskapplöpning, eller varför inte ha en temadag där alla blir funktionshindrade och tävlar med till exempel bindel för ögonen, att bara använda en arm o.s.v. Här kan funktionshindrade själva medverka på utfrågningar.

Den differentierade bilden

Återigen kom tanken upp att påverka personer med funktionshinder att själva söka in till medieutbildningar och att även arbeta för en medieutbildning, skräddarsydd för personer med funktionshinder. Även här påtalades vikten av personliga kontakter och att öka tillgängligheten till medieutbildningar.

Det gäller också att hitta resurspersoner som kan visa upp sig som människa i första hand.

Marianne Smedegaard:

”Medier - samtidens största spridare av värderingar”

Seminarier avslutades med några sammanfattande ord från Marianne Smedegaard, generalsekreterare för Nordiska Handikappolitiska Rådet.

Marianne berättade om Nordiska Handikappolitiska Rådets roll som rådgivare till Nordiska ministerrådet. Hon hänvisade till FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

– Målet är att skapa lika villkor för alla, sa Smedegaard och gav några exempel: Kultur för alla, staden för alla, turism för alla...

– Vår nordiska människosyn bygger på allas lika värde och på inkludering. Då måste de politiska målen också omsättas i handling. Nordiskt samarbete är nödvändigt när vi tar steget in i framtiden.

Hon underströk också hur viktiga medierna är.

– De är samtidens största spridare av normer och värderingar.

Dagens tidigare inlägg, inte minst de som kom fram under cafésamtalen, visade tydligt på behovet av ökad kunskap i medierna om funktionshinder.

– Osynlighet och osynliggörande måste vi göra något åt, menade Smedegaard och hänvisade bland annat till Anne-Mette Bredahls stora idrottsprestationer som inte nämnts i danska medier.

Marianne Smedegaard föreslog att ett nordiskt nätverk etableras, kanske också ett dialogforum som en del av en hemsida.

På väggarna runt om i Pakhuset, hängde blädderblock med idéer och synpunkter på hur personer med funktionsnedsättning ska kunna ta en rättmätig plats i medierna, utan att skildras i stereotypa och vilseledande termer och hur det offentliga rummet inte längre ska vända ryggen åt personer med funktionsnedsättning.

För dig som vill veta mera:

"Dissad och missad", Michael Rübsamen & Gunilla Jarlbro, Media and Communication Studies, Lunds Universitet, Working Paper 2008:1

"Offer eller hjälte" intervjuundersökning Norden runt om mediebilderna av personer med funktionsnedsättning, Lars Grip. Kan rekvireras från Nordiskt Välfärdscenter www.nordisktvalfardscenter.org

"Mediebilderna av personer med funktionshinder", Handikappförbundens Samarbetsorgan, www.hso.se

"Bilderna av funktionshinder - en studie av nyheter i Sveriges Television", Marina Ghersetti, Göteborgs Universitet, Institutionen för Journalistik och Masskommunikation, eller Med i Medier, HSO

"Vad kan en veterinär lära en psykiater?", RSMH:s mediaprojekt, artikeln nr. 0122, www.rsmh.se

"Mediebilderna av psykisk sjukdom och psykiatri i samband med våldsbrott - en studie av DN, Aftonbladet och Rapport. www.rsmh.se

Projektleddning: Ingemar Oderstedt
Formgivning: Helena Lagercrantz